

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Bożena Nowicka

w sprawie z powództwa J. M.
przeciwko Gminnej Spółce Wodnej w A.
o ustalenie,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 września 2007 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w S.
postanowieniem z dnia 30 maja 2007 r.,

1. "Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o uchylenie uchwały zarządu spółki wodnej, bowiem pomimo rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji jako sprawy o ustalenie ustania członkostwa w spółce wodnej dochodzi tu do kwestionowania uchwały zarządu tejże spółki odmawiającej zgody na wystąpienie ze spółki

oraz w przypadku twierdzącej odpowiedzi na pytanie pierwsze

2. czy przymusowe członkostwo w spółce wodnej może ustać na skutek wypowiedzenia tegoż członkostwa

3. czy sprawa o ustalenie ustania członkostwa w spółce wodnej ma charakter majątkowy

4. czy normy Konstytucji mogą być stosowane w przedmiotowej sprawie bezpośrednio (art. 8 Konstytucji RP), skoro w ustawie prawo wodne nie uregulowano zagadnienia wystąpienia ze spółki wodnej, przewidując jedynie możliwość wykluczenia ?".

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

W pozwie skierowanym przeciwko pozwanej Gminnej Spółce Wodnej powód J. M. domagał się ustalenia, że jego członkostwo w tej Spółce ustało z dniem 28 kwietnia 2006 r.

Pozwana wniosła o oddalenie tego powództwa.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód jest następcą prawnym członka pozwanej, której statut przewiduje wykluczenie członka, a także jego wystąpienie ze spółki na podstawie uchwały zarządu. Powód pismem z dnia 25 stycznia 2006 r. wypowiedział członkostwo na co nie uzyskał zgody zarządu pozwanej.

Sąd Rejonowy uznał, że powód nie może być bez własnej woli członkiem pozwanej, tym bardziej, że przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, ze zm.) przewidują utrzymywanie urządzeń wodnych przez osoby nie będące członkami spółki wodnej.

Przyjmując nadto, że powód ma interes prawny w dochodzeniu żądania zgłoszonego w pozwie, Sąd Rejonowy uwzględnił to żądanie wyrokiem z dnia 8 marca 2007 r.

Przy rozpoznawaniu apelacji pozwanej od tego wyroku Sąd Okręgowy w S. powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w przedstawionym Sądowi Najwyższemu zagadnieniu prawnym. Zdaniem Sądu drugiej instancji, wyjaśnienia wymaga w pierwszej kolejności, czy członkowi spółki wodnej przysługuje prawo zaskarżenia uchwały zarządu odmawiającej zgody na wystąpienie ze spółki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie sformułowane w pozwie, popierane przed sądem pierwszej instancji, zostało oparte na faktach mających uzasadnić powództwo o ustalenie, że ustało członkostwo powoda w spółce wodnej. Tak został skonkretyzowany zakres prawa przedmiotowego poddanego przez powoda ochronie sądowej, a także, tak zostały wytyczone granice rozpoznania sprawy oraz, w konsekwencji,

granice orzekania, poza które sąd meriti wychodzić nie może (por. art. 187 § 1, 321 k.p.c.). W tym też kierunku podążało postępowanie prowadzone przez Sąd pierwszej instancji, który powództwo o ustalenie uwzględnił.

Natomiast przedstawione przez Sąd Okręgowy zagadnienie prawne, czy członkowi spółki wodnej przysługuje prawo zaskarżenia uchwały zarządu odmawiającej zgody na wystąpienie ze spółki, oparte jest na założeniu, że powód wytoczył powództwo o uchylenie, bądź zmianę tej treści uchwały. Inaczej mówiąc, że powód zaskarżył uchwałę zarządu odmawiającą wyrażenia zgody na jego wystąpienie ze spółki. Tak sformułowane powództwo należy do powództw o ukształtowanie prawa i zmierza do stworzenia w drodze orzeczenia sądowego nowego, bądź przemiany dotychczasowego stanu prawnego.

Zgodnie art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. Podkreśla się, że przepis ten daje wyraz m. in. tradycyjnej zasadzie dyspozycyjności, która przejawia się w tym, że sąd jest związany granicami żądania powództwa. Zgodnie z tym przepisem, sąd ma obowiązek orzec negatywnie lub pozytywnie o tym żądaniu. Samo pojęcie żądania określa art. 187 § 1 k.p.c., stanowiąc, że pozew powinien m.in. zawierać dokładnie określone żądanie oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Sąd powinien dbać o prawidłowe sformułowanie żądania pozwu, aby wiadomy był zakres rozpoznania i orzekania w sprawie.

Treścią żądania powoda w sprawie, w której przedstawiono przytoczone zagadnienie prawne, było ustalenie, że ustało jego członkostwo w spółce wodnej, a nie, jak to przyjął Sąd Okręgowy, żądanie uchylenia bądź zmiany uchwały zarządu spółki. Niepodobna uznać, aby oba te żądania stanowiły ten sam przedmiot żądania, w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c. Oznacza to, że wyrokowanie przez Sąd Okręgowy w przedmiocie uchylenia bądź zmiany uchwały zarządu spółki pozostawałoby w sprzeczności z art. 321 § 1 k.p.c., gdyż w sposób oczywisty naruszałoby wymagania odnoszące się do przedmiotu roszczenia. Sąd rozstrzygałby coś innego niż żądał powód.

Przedmiotem przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości może być tylko taka

wątpliwość, której wyjaśnienie jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, niepubl.). Tego rodzaju wątpliwość nie występuje w okolicznościach sprawy, przy rozpoznawaniu której Sąd Okręgowy sformułował przytoczone wyżej zagadnienie prawne, co w pełni uzasadniała odmowę podjęcia uchwały rozstrzygającej to zagadnienie (art. 390 § 1 k.p.c. oraz art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym - Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.). Powód bowiem, jak wskazano, wytoczył powództwo o ustalenie, a nie jak to przyjął Sąd Okręgowy o ukształtowanie prawa.

Konsekwencją odmowy podjęcia uchwały rozstrzygającej powyższe zagadnienie prawne jest pozostawienie bez odpowiedzi także pozostałych zagadnień prawnych przedstawionych Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy bowiem przedstawił je jedynie w wypadku pozytywnego rozstrzygnięcia tego zagadnienia.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w postanowieniu.